

MUISTIO

Projekti **St1 Oy, Metanolilaitoksen ympäristövaikutusten arviointi (YVA)**
Aihe **Yleisötilaisuus**
Päivämäärä **30.11.2022**
Paikka **Lappeenranta, kaupunginvaltuustosali
Villimiehenkatu 1**
Aika **klo 17:00–18:35**
Koollekutsijat **Antti Puhalainen, Kaakkois-Suomen ELY-keskus,
Lappeenrannan kaupunki**
Laatija **Susanna Hirvonen, Ramboll Finland Oy**
Osallistujat **21 henkilöä**

Tiedoksi ymparisto.fi

Asialista

1. Kokouksen avaus
2. Tilaisuuden kulku ja osallistujat
3. Hankkeen esittely
4. Ympäristövaikutusten arviointiohjelman esittely
5. Asemakaavamuutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelman esittely
6. Kysymykset ja keskustelu
7. Kokouksen päättäminen

1. Tilaisuuden avaus

Lappeenrannan kaupunginhallituksen puheenjohtaja **Joonas Grönlund** avasi tilaisuuden klo 17 toivottamalla kaikki tervetulleeksi. Hän kertoi Lappeenrannan kaupungin olevan kärjessä vihreydessä, ja tavoite on tulevaisuudessa vielä korkeammalla. Yliopisto (nykyään LUT) perustettiin vuonna 1969, ja sillä on ollut iso rooli kaupungin kasvamisessa ja kehittämisessä. Lappeenrannan kaupunki toivottaa tervetulleeksi ympäristöystävälliset hankkeet kaupunkiin isolla ilolla. Tämän hankkeen osalta toivotaan, että hanke saadaan maaliin.

2. Tilaisuuden kulku ja osallistujat

Antti Puhalainen Kaakkois-Suomen ELY-keskuksesta kertoi olevansa ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä (YVA-menettely) YVA-yhteysviranomainen. Esillä olevan hankkeen toteuttaminen edellyttää YVA-menettelyä ja asemakaavan muutosta. Molempia tullaan esittelemään tässä tilaisuudessa. Puhalainen kävi läpi illan kulun, esitteli esiintyjät sekä kertoi, että paikalla on asiantuntijoita vastaamassa kysymyksiin (St1 Oy, Nordkalk Oy Ab, Finnsementti Oy, Lappeenrannan Energia Oy, Lappeenrannan kaavoittaja ja ympäristötoimi). Puhalainen kertasi vielä miten hanke on ollut lehti-ilmoituksissa sekä kuulutettu.

Tilaisuuden aikana esitetyt kysymykset ja kommentit on koottu loppuun lukuun 6 Kysymykset ja keskustelu.

Ramboll
Puutarhakatu 9
70300 Kuopio

P +358 20 755 611
F +358 20 755 6201
<https://fi.ramboll.com>

3. Hankkeen esittely

Riitta Silvennoinen St1 Oy:stä esitteli hankkeen. Toiminnan edellytys on yhteistyö kumppaneiden kanssa (LUT, Finnsementti, Lappeenrannan Energia, Gasgrid, Lappeenrannan kaupunki). Hän esitteli myös St1:n arvoketjun. St1 haluaa olla vahvasti mukana energiamurroksessa. Oleellisena asiana hanke- ja tuotekehityksessä on myös turvallisuus. Tällä hetkellä tarvitaan ratkaisuja biopolttoaineiden rinnalle/tu-eksi. Tärkeät tavoitteet taustalla ovat mm. omavaraisuus ja huoltovarmuus. Sähkölaitteet eli tuuli- tai aurinkovoimalla tuotetun sähkön avulla tuotettavat polttoaineet (vety, kaasut, nestemäiset polttoai- neet) ovat tähän yksi ratkaisu. Tässä hankkeessa lopputuote, synteettinen metanoli, on tarkoitus kuljettaa Lappeenrannasta Haminan kautta Göteborgiin. Hankkeen myötä tulee paljon myös uutta osaamista ver- koston, tietotaidon ja kumppanuuksien muodossa. Metanolilaitoshankkeen investointituki odottaa EU:n vahvistusta.

4. Ympäristövaikutusten arviointiohjelman esittely

Antti Lepola Ramboll Finland Oy:stä kertoi, miksi hanke vaatii ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA-menettely) ja että arvioinnissa pyritään keskittymään todennäköisesti merkittäviin vaikutuksiin. Tällä hetkellä ollaan ohjelmavaiheessa, jossa kuvataan hanke ja sen sijoituspaikka ja -ympäristö sekä kerrotaan mitä tullaan arvioimaan ja kuinka arviointi tullaan toteuttamaan. Suunnittelualueella on teollisuusalueen sisällä laajennettu YVA-ohjelmassa esitetystä. Lepola kävi tiiviisti läpi mitä ympäristövaiku- tusten arvioinnissa huomioidaan. YVA-menettely antaa tietoa, jonka pohjalta hankkeelle voidaan aikanaan hakea tarvittavat luvat, kuten rakennus-, ympäristö- ja kemikaalilupa. Lepola muistutti, että YVA-ohjel- masta voi jättää ELY-keskukselle kirjallisen mielipiteen. Vaikutusten arvioinnin ohella YVA-menettelyssä etsitään samalla keinoja vähentää mahdollisia haittavaikutuksia. Lepola kävi läpi vielä menettelyn kulun, jatkoaskeleet ja miten hanke liittyy alueella käynnistettyyn asemakaavan muutokseen.

5. Asemakaavamuutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelman esittely

Tiia Sillgren Lappeenrannan kaupungin kaavoituksesta esitteli Lappeenrannan kaupungin kaavoitustilan- netta ja kyseessä olevaa hanketta varten käynnistettyä asemakaavamuutoksen osallistumis- ja arviointi- suunnitelmaa (OAS). Kaavoitusprosessi on vuorovaikutteinen kuulemisineen ja mielipiteineen. Kaavoituk- sen asiakirjoihin ja lausuntopyyntöihin on päivitetty uusi suunnittelualueen raja-alue, joka on ehtinyt muut- tua YVA-ohjelmassa esitetystä. Kaavoituksessa huomioidaan sekä hankealue että sähkönsiirtoreitti. Tällä hetkellä kaavoituksen osalta ollaan aloitusvaiheessa, jota seuraa luonnosvaihe, ehdotusvaihe ja kaavan hyväksymismenettely. Lopuksi Sillgren kertoi miten, kaavasta että YVA:sta voi jättää mielipiteen.

6. Kysymykset ja keskustelu

Kysymys/ELY: Miksi lopputuote lähtökohtaisesti viedään Ruotsiin? **Vastaus/St1:** Metanolia tullaan käyttä- mään mm. laivojen polttoaineena. Göteborgissa on runsaasti laivakalustoa, joka pystyy hyödyntämään metanolia. Kaikkia käyttöpaikkoja ja -muotoja ei vielä kuitenkaan ole suunniteltu/sovittu.

Kysymys/yleisö: Pitäisikö jätevesienkäsittelyyn kiinnittää enemmän huomiota, sillä nykyinen kaupungin jätevedenpuhdistamo on vanha ja teollisuusjätevesien käsittely lähtökohtaisesti haastavaa ja erilaista verrattuna muuhun kaupungin jäteveeseen? **Vastaus/Ramboll:** Kyllä. Tärkeä asia ja huomioidaan suunnit- telussa ja arvioinnin laadinnassa. **Kommentti/ELY:** Nitraattipitoisuudet ovat korkeat ja tähän on syytä kiinnittää huomiota. **Vastaus/St1:** St1:n ja Lappeenrannan Energian kesken on keskusteltu, millä edelly- tyksillä laitoksen jätevetä voidaan johtaa Toikansuon puhdistamolle, ja edellyttävätkö se mahdollisesti toi- menpiteitä joko jätevedenpuhdistamolla tai metanolilaitoksella. Tämä selvitetään osana YVA-menettelyä.

Kysymys/ELY: Hankealue on ohjelman jälkeen tarkentunut. Perustilaselvitys tulee tehdä jossain vaiheessa prosessia, jotta voidaan varmistua siitä, että alueella ei ole pilaantuneita maita (PIMA). Onko YVA-ohjelmassa mainittu missä käytössä päivitetty hankealue on ollut aikaisemmin ja onko oletettavissa, että on jotain jäämiä? Vastaus/Nordkalk: Kaivoksen toiminta on Ihalaisessa aloitettu vuonna 1910. Tämän hankkeen suunnittelutontilla on ollut ja on kaivostoiminnan kivivarastoja. Muu teollinen tai jalostustoiminta on ollut muualla. Kommentti/ELY-keskus: On syytä selvittää/varmistua, että missä esimerkiksi öljytynnyreitä on ennen säilytetty.

Kommentti/ELY: asemakaava on oikeusvaikutteinen ja kyse on päätöksentekoprosessista. YVA-menettelyssä selvitetään vaikutukset, ei tehdä päätöstä, eikä YVA:sta voi valittaa.

Kysymys/ELY: Mitkä ovat hankkeen keskeiset asiat, joiden vuoksi nykyinen asemakaava ei ole riittävä? Vastaus/kaavoittaja: Nykyinen asemakaava ei sovi kemikaalien käsittelyyn ja tuotantoon, jota hanke on. Nykyinen asemakaava on laadittu palvelemaan kaivoksen toimintaa. Kaupungin rakennusvalvonta viime kädessä arvioi onko asemakaava oikeanlainen rakentamiseen. Kommentti/Ramboll: Tarkoitus on tehdä mahdollistava kaava, joka mahdollistaa sekä entisen että uuden toiminnan. Vaarallisten kemikaalien käsittely ja varastointi mahdollistetaan tontilla. Kommentti/kaavoittaja: Tarkoitus on myös yhteensovittaa uusi ja vanha toiminta sekä liikenneyhteydet.

Kysymys/yleisö: YVA:ssa on mukana 110 kV voimajohdon rakentaminen. Teollisuusalue, jolle hanke tulisi sijoittumaan sekä sitä lähellä oleva Mattilan alue ovat energiaintensiivistä aluetta. Onko tarvetta tulevaisuudessa vielä rakentaa lisää sähköverkkoa eli olisiko järkevää laittaa samanlaiset sähköpylväät kuin olemassa olevat versus mitä nyt on ohjelmassa esitetty? Kuka tulee omistamaan voimajohdon? Vastaus/Lappeenrannan Energia: Tarkoitus on se, että sähkönsiirron rakenne olisi sellainen, että voitaisiin hyödyntää muuhunkin kuin nyt esillä olevaan hankkeeseen. Vastaus/St1: Omistussuhteita ei ole päätetty.

Kysymys/yleisö: Mitä ympäristövaikutuksia on nykyisellä toiminnalla, kuten kivenläjityksellä? Vastaus/Lappeenrannan ympäristötoimi: Kaivosalueen kanssa paikalliset ovat oppineet elämään, mutta pölyäminen on herättänyt kysymyksiä. Jätevesien kanssa ei ole ollut erityisiä haasteita. Räjähdykset kiinnostavat ja niistä ihmiset ilmoittavat. Pääosa paikallisista on kuitenkin tottunut niihin. Finnsementin alueella kivivarastoista on tullut pölyilmoituksia. Varastoinnin uudelleenjärjestely on hyvä tapa lieventää näitä. Lähellä aikanaan ollut Mäntylän sairaala ei ole enää toiminnassa, ja rakennus on nyt Finnsementin omistuksessa. Asutusta on Vaalimaantien (387) länsipuolella: tie, rautatie, louhos ja laitos jäävät itäpuolelle. On tullut yhteydenottoja, koska Mäntylän alueelta on poistettu puustoa ja nyt rautatien äänet kuuluvat selkeämmin. Tärkeää selvittää miten nykyiset melu- ja pölyvaikutukset muuttuvat. Tulee huomioida myös muut toimijat ja yhteisvaikutukset. Nyt pitää nostaa esille, jos esim. asukkailla on huolia tai tarpeita hankkeen osalta, jotta ne tulevat selvitettyä. Asiat tulee näin käytyä faktapohjaisesti.

Kysymys/ELY: Mitä ympäristövaikutuksia hankkeesta aiheutuu ja miten niitä selvitetään? Vastaus/Ramboll: Esimerkiksi metanolilaitoksen toiminnanaikainen melu tullaan mallintamaan. Se on tyypiltään jatkuvaa prosessitoimintaa. Kommentti/St1: Suunnittelulla vähennetään/estetään melupäästöjä, mm. sijoittamalla toimintoja rakennusten sisällä. Prosessin turvajärjestelmien esim. soihdun osalta mietitään myös meluvaikutusta. Soihdusta aiheutuva melu tulee lähtökohtaisesti olemaan harvinaista, sillä soihdutus on turvajärjestelmä. Muita tilanteita, jolloin soihtu voi aiheuttaa melua ovat laitoksen ylös- ja alasajot eli tilanteet, joissa laitos käynnistetään tai sammutetaan. Kommentti/ELY: Soihdusta on ollut jo puhetta YVA:n ennakkoneuvottelussa olemassa olevien soihtujen pohjalta. Kommentti/St1: Pitää muistaa mitta-kaava, joka tässä hankkeessa on paljon pienempi verrattuna olemassa oleviin soihtuihin, esim. öljynjalostamo.

Kysymys/yleisö: Minkälaisia ilmapäästöjä tulee soihduttamisesta? Miten tämä huomioidaan? Tehdäänkö ilmastopäästöjen leviämismallinnusta? Vastaus/Ramboll: Soihdun ilmapäästöjen mallintaminen on haastavaa, sillä kyseessä on yksittäinen poikkeustilanne, ei jatkuva päästö. Kommentti/St1: Kaikki päästöt normaalitilanteessa käsitellään ennen ilmakehään johtamista, haitallisten komponenttien poistamiseksi. Teknologiaratkaisuissa noudatetaan parasta käyttökelpoista ja saatavilla olevaa tekniikkaa (BAT). Kommentti/ympäristötoimi: Lappeenrannassa on olemassa oleva soihtu UPM:n tehdasalueella, jossa mäntyöljystä tuotetaan biodieseliä. Soihtu on rannassa tornimainen laite, joka on ollut ajoittain päällä. Soihdusta on tullut hämmäntävän vähän yhteydenottoja tai kommentteja. Joskus soihdutus aiheuttaa melua. Jos tässä soihdutus toteutetaan eri tavoin, melupäästöön tulee selvyyttä suunnittelun yhteydessä. Kommentti/St1: Soihduttaminen on hallittu prosessi. Soihtuun ei ohjata vetyä vaan raakametanolia hallitusti, jos tarvitsee paine päästää pois tuotantoprosessista.

Kommentti/ympäristötoimi: YVA:ssa selvitetään ja arvioidaan ympäristövaikutuksia. Ympäristöluvassa voidaan sitten erikseen antaa määräyksiä päästöistä; tarpeen mukaan määrätä noudatettavista raja-arvoista ja toimintaan liittyvistä tarkkailuista. Myös hajupäästöjä huomioidaan tarkemmin ympäristölupavaiheessa. Kommentti/St1: Prosessi on katalyyttinen reaktio, jossa voi olla pieniä epäpuhtauksia, mutta pääosin päästöjä ei tule. Tavallisesti haisevat yhdisteet ovat rikki- ja typpiyhdisteitä, joita tässä prosessissa ei synny.

Kysymys/yleisö: Hajuhaitat on kuitenkin mainittu YVA-ohjelmassa. Jos hajuja ei muodostu prosessista, mitä hajuhaitat koskevat? Vastaus/St1: Amiini on mainittu YVA-ohjelmassa yhtenä tapana ottaa talteen hiilidioksidia. Amiini voi hajota, kun sitä käytetään ja aiheuttaa makeaa hajua. Mikäli hajuyhdisteitä syntyy, on ne kuitenkin tarkoitus käsitellä ennen ilmaan päästämistä. Suunnittelussa kiinnitetään ensisijaisesti huomiota teknologian turvallisuuteen, mutta ympäristöasiat huomioidaan heti perässä.

ELY-keskuksen Puhalainen esitti kiitokset osallistujille ja esittelijöille ja muistutti vielä, että mielipiteitä YVA-ohjelmasta ja OASista saa esittää tilaisuuden jälkeen.

7. Kokouksen päättäminen

ELY-keskuksen Puhalainen päätti tilaisuuden klo 18.35.